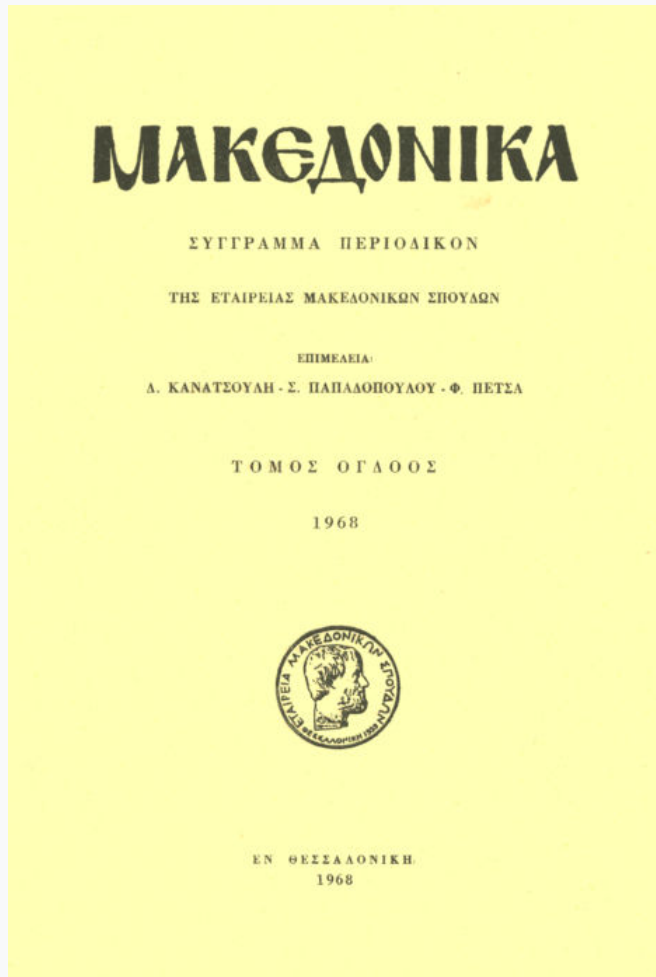

Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Αθανασίου Γρ. Γερομιχαλού, Η εθνική δράσις του μητροπολίτου Πελαγονίας Ιωακείμ Φοροπούλου και αι εκθέσεις αυτού

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.322](https://doi.org/10.12681/makedonika.322)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουλίδης Κ. Κ. (1968). Αθανασίου Γρ. Γερομιχαλού, Η εθνική δράσις του μητροπολίτου Πελαγονίας Ιωακείμ Φοροπούλου και αι εκθέσεις αυτού. *Μακεδονικά*, 8(1), 420–421. <https://doi.org/10.12681/makedonika.322>

έλληνικοί πληθυσμοί, και τὰ σχολεία τους, τοῦ Μοναστηρίου, τοῦ Κρουσόβου, τοῦ Μορίοβου, τῆς Στρωμνίτισης, τῆς Γευγελῆς καὶ τῆς Δοϊράνης; (σ. 427).

Τέλος ὁ σ., ἀναφερόμενος καὶ πάλιν στοὺς Σκοπιανούς, σημειώνει χαρακτηριστικά ὅτι κατάφεραν τὴν ἀνατροπὴ καὶ τὴν διασπορὴ τῆς ἀληθείας (σ. 428).

Καὶ συνεχίζει ὁ κ. Μόδης μὲ μία εὐχὴ μὲ τὴν ὁποία θὰ ἤθελα νὰ κλείσω τὸ σημείωμα αὐτό: «Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι ἡ ἡμερία καὶ ἡ καλὴ θέληση θὰ βασιλεύσουν στὴν ταραγμμένη καὶ πολὺπαθὴ αὐτὴ γωνιά τῆς γῆς» (σ. 428).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΑΙΔΗΣ

Ἰθθασιῶν Γρ. Γερομιχαλοῦ, Ἡ ἔθνικὴ δρᾶσις τοῦ μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ Φοροπούλου καὶ αἱ ἐκθέσεις αὐτοῦ, Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. ἧ + 142 + 6 πίνακες, [ἔκδ. Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, «Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη» ἀριθμ. 28].

Εἶναι γνωστὸς ὁ σ. καὶ ἀπὸ ἄλλες του δογματικὲς καὶ ἱστορικὲς μελέτες. Στὴ μελέτῃ του ὅμως αὐτὴ εἶχε τὴν ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ φέρῃ στὴ δημοσιότητα ὅ, τι σχετικὸ ὑπῆρχε, δημοσιευμένο ἢ ὄχι, γιὰ τὸν Ἰωακείμ Φορόπουλο.

Στὸν πρόλογο τοῦ ἔργου του (σ. 1 - 4) ὁ σ. τονίζει τὸν οἰκουμενικὸ χαρακτῆρα τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ποῦ συντέλεσε ὥστε νὰ γίνῃ αὐτὸ «ὁ κοινὸς Πατὴρ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων» καὶ «ἡ κεφαλὴ τῆς ὅλης Ὀρθοδοξίας», σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μὲ τὴν σύσταση τῆς λεγομένης Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας (1872) διασάλεψε τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔδαφος στὴ Μακεδονία καὶ ἐγινε αἰτία θλιβερῶν σκηνῶν.

Τὸ ἔργο τοῦ κ. Γερομιχαλοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη: Στὸ πρῶτο μέρος (σ. 11 - 42) ἀναφέρονται γενικὰ περὶ τῆς μητροπόλεως Πελαγονίας καὶ ὅλα τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν μητροπολίτη Ἰωακείμ Φορόπουλο. Στὸ δεῦτερο μέρος (σ. 43 - 137) ἀναφέρονται: α) Οἱ ἐκθέσεις τοῦ μητροπολίτη Ἰωακείμ, τοῦ ἐπισκόπου Πέτρας Αἰμιλιανοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων Προξένων τοῦ Μοναστηρίου καὶ β) ἡ διαμαρτυρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οἱ ἀποφάσεις Δημογεροντίας Μοναστηρίου, τὸ Καταστατικὸ τῶν Ἰδρυμάτων Μοναστηρίου καὶ στατιστικὸ πίνακες.

Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ ἔργου (σ. 11 - 42) ὁ σ., μετὰ τὴν ἱστορικὴ ἀναδρομὴ περὶ τῆς Ἐπαρχίας Πελαγονίας (Μοναστηρίου) καὶ τῆς Μητροπόλεως Πελαγονίας (σ. 7 - 10), διαρεῖ τὴν ὅλη σὲ δύο ὑποκεφάλαια. Στὸ πρῶτο ὑποκεφάλαιο (σ. 11 - 24) ἐκθέτει μὲ λεπτομέρεια ὅλες τὶς πληροφορίες (ἄγνωστες μέχρι τώρα καὶ γνωστὲς) γιὰ τὴν καταγωγὴ, τὶς σπουδὲς καὶ τὴν ἐθνικοεκκλησιαστικὴ δρᾶσις τοῦ μητροπολίτη Ἰωακείμ Φοροπούλου στὸ Μοναστήρι. Στὸ δεῦτερο ὑποκεφάλαιο (σ. 25 - 42) ἐκθέτει μὲ ἱστορικὰ τεκμήρια τὶς ὁμότητες τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομιτάτου σὲ βάρους τοῦ ἐλληνορθοδόξου στοιχείου τῆς Μακεδονίας.

Τὸ δεῦτερο μέρος τοῦ ἔργου (σ. 43 - 137) διαρεῖται καὶ αὐτὸ σὲ δύο ὑποκεφάλαια. Τὸ πρῶτο ὑποκεφάλαιο περιλαμβάνει τὶς ἐκθέσεις τοῦ μητροπολίτη Ἰωακείμ (σ. 45 - 78), τὶς ἐκθέσεις τοῦ ἐπισκόπου Πέτρας Αἰμιλιανοῦ (ὁ ὁποῖος ἀργότερα δολοφονήθηκε σὴν μητροπολίτις Γρεβενῶν ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας στὴ Μακεδονία) (σ. 78 - 88) καὶ τέλος τὶς ἐκθέσεις (ἀνέκδοτες μέχρι τώρα) τῶν Ἑλλήνων Προξένων τοῦ Μοναστηρίου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν (σ. 88 - 96).

Τὸ δεῦτερο ὑποκεφάλαιο (σ. 97 - 137) ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ διαμαρτυρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', ἡ ὁποία ἀναφέρεται στοὺς περιορισμοὺς τῶν δικαιοδοσιῶν τῶν μητροπολιτῶν τῆς Μακεδονίας (σ. 97 - 100). Κατόπιν ὁ σ. παρουσιάζει

δύο κώδικες τους οποίους βρήκε στο 'Ιστορικό 'Αρχείο Μακεδονίας της 'Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και οι οποίοι αναφέρονται στη μητρόπολη Πελαγονίας. 'Ο σ. δημοσιεύει ένα τμήμα από τα ανέκδοτα ακόμη Πρακτικά της Δημογεροντίας καθώς και ιδιόχειρο του μητροπολίτη Πελαγονίας 'Ιωακείμ 'Επαρχιακό Κανονισμό των 'Ιδρυμάτων του Μοναστηρίου. 'Εξ άλλου δέν παραλείπει να αναδημοσιεύσει δσα έγραψε τότε ο ξένος τύπος σχετικά με την κατάσταση στη Μακεδονία (σ. 100 - 115).

Είς τό τέλος του έργου του κ. Γερομιχαλού παρατίθενται διάφοροι λεπτομερείς στατιστικοί πίνακες από τους οποίους παρουσιάζεται τόσο η πλουσιώτατη εκπαιδευτική και μορφωτική δραστηριότητα των 'Ελλήνων στο Μοναστήρι, όσο και τα άποροπαια έγκλήματα του Βουλγαρικού Κομιτάτου κατά τα έτη 1903 - 1908 (σ. 115 - 118).

Τέλος, ό σ. ευχεται στο τέλος του προλόγου του (σ. 4), όπως η μελέτη του για τον μητροπολίτη Πελαγονίας 'Ιωακείμ Φορόπουλο άποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση και «εὐλαβές μνημόσυον εις πάντας εκείνους, οτινες έθυσίασθησαν διά να ζήσωμεν ήμεεις ελεύθεροι».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗΣ

Ίωάννου Μ. Φουντούλη, Συμεών, άρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, τά λειτουργικά συγγράμματα, τ. Ι, Εὐχαί και ύμνοι, Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. κδ' + 280. [Έκδοσις 'Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, 'Επιστημονικά Πραγματεία, Σειρά φιλολογική και θεολογική, άριθμ. 10].

'Ο κ. Φουντούλης είναι έντεταλμένος ύφηγητής της Θεολογικής Σχολής του 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 'Εξ άλλου είναι γνωστός στο θεολογικό και φιλολογικό κόσμο από τά πολλά του δημοσιεύματα, τά όποια αναφέρονται στον κλάδο των λειτουργικών σπουδών. 'Ο ζήλος του σ. για τίς λειτουργικές μελέτες, χρονολογείται από τά φοιτητικά θρανία με τό δάσκαλό του κ. Π. Ν. Τρεμπέλα, στον όποιο ά αφιερώνει την εργασία του. 'Αργότερα, συμπληρώνει την ειδίκευσή του (Βέλγιο - Γαλλία - Δ. Γερμανία και 'Ιταλία) χρησιμοποιώντας ό,τι καλύτερο έχει να επιδείξει ή Δ. Εύρώπη στον κλάδο της λειτουργικής, ιδίως στα θέματα της όνομαζομένης «λειτουργικής κινήσεως».

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Συμεών (+ 1429) διακρίθηκε ως συγγραφέυς δογματικών και λειτουργικών έργων. Είναι, άλλωστε, ό τελευταίος σπουδαίος έρμηνευτής των Ιερών άκολουθιών και ό συντάκτης έκκλησιαστικών ευχών και ύμνων του Βυζαντίου. Είναι όμως γνωστός και ως λειτουργικός μεταρρυθμιστής.

'Ο κ. Φουντούλης ήταν ό ένδεδειγμένος για μία τέτοια σοβαρή εργασία. 'Η πείρα του στα προβλήματα της λειτουργικής στάθηκε πολύτιμος σύμβουλος στην παρουσίαση του έργου του 'Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Συμεών. Τό 1966 τό 'Ιδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου της 'Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών εξέδωσε την διατριβή του ως ύφηγητού¹. Στη διατριβή του εκείνη ό σ. ύποσχέθηκε (σ. 27, σημ. 1) να δώσει άργότερα στο φώς της δημοσιότητας τά ανέκδοτα λειτουργικά έργα του Συμεών. Τό σημερινό λοιπόν έργο του κ. Φουντούλη είναι μία έκπλήρωση της ύποσχέσεώς του εκείνης, την όποια

1. Ι. Μ. Φουντούλη, Τό λειτουργικόν έργον Συμεών του Θεσσαλονίκης (Συμβολή εις την θεωρίαν της θείας λατρείας), 'Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 'Ιδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, άριθμ. 84, Θεσσαλονίκη 1966, σελ. 180 + 3 φωτογραφίες κωδίκων. Βλ. κριτική του Γ. Ι. Μαντζαρίδη, στο περιοδικό «'Ελληνικά» 2 (1967) 458 - 460.